

Kreutzwaldin ja Koidulan kirjeenvaihto

Fr. R. Kreutzwaldi kirjavahetus V. Toimetuse kolleegium: E. Ertis, M. Lepik, L. Raud ja A. Vinkel. Toimetaja M. LEPIK. Tallinn 1962. 548 sivua.

Kun kyseessä on Kreutzwaldin laajan kirjeenvaihdon julkaiseminen, joka vaatii toimittajiltaan kykyä ja sitkeyttä sekä melkoisesti myös aikaa, ei ole syytä ihmetellä, että viides osa on vasta hiljattain ilmestynyt. Kolmas osa pääsi julkisuuteen v. 1953, toinen 1956 ja neljäs 1959. Ilmeisesti kuluu vielä aikaa, ennen kuin osat I ja VI valmistuvat. Mutta silloin onkin käytettävissä arvokas teos, joka valaisee monipuolisesti kehittyvän virolaisen sivistyksen vaiheita viime vuosisadalla.

Yllä mainittu osa ei ole uutuudellaan yllättävää luettavaa, sillä jo 1910—1911 julkisuuteen saatettu kaksiosainen »Kreutzwaldi ja Koidula kirjavahetus» (yhteensä lähes 850 sivua) oli omana aikanaan suorastaan kansallinen monumentti, joka oli virolaisille kuin kallis testamentti edelliseltä vuosisadalta.

Teoksen tieteellistä arvoa lisäsi vielä se, että virolaisten käännösten lisäksi siinä oli julkaistu myös alun perin saksankieliset kirjeet.

Vertailtaessa nyt uutta ja vanhaa laitosta toisiinsa voi todeta puolen vuosisadan takaisten käännösten sisältäneen eräitä puutteita ja selviä virheitäkin. Niin ikään toimittaja on nyt paikka paikoin saattanut vaikeaselkoisesta alkuperäistekstistä lukea joitakin sanoja ja katkelmia, jotka aikaisemmin on tulkittu väärin tai jätetty pois julkaistusta tekstistä. Viron kieli on myös vuosikymmenien vieressä muuttunut, ja siksi vanha teksti on perin pohjin uudistettu. Kirjeet on painettu kronologisesti, ensimmäinen on kirjoitettu 7. 11. 1867 ja viimeinen 12. 7. 1873 — ne ovat siis kuuden vuoden ajalta. Eräät suomalaiset henkilönnimet vilahtelevat teoksen si-

vuilta (Ahlqvist, T. G. Aminoff, J. R. Aspelin, Europaeus, Jalava, J. Krohn, Lönnrot, C. G. Svan ja Yrjö Koskinen); ne palauttavat mieleen sen, että suomalainen hengenelämä kiinnosti kirjeenkirjoittajia.

Selitykset näyttävät hyvin kirjoitetuil-

ta. Lisäisin vain: s. 133 mainittu »Suomalaisia Kansan-lauluja ja Soitelmia» oli F. V. Illbergin (Iltasen) toimittama. Hakemistot ovat myös moitteettomasti laaditut. Teoksen uuttera toimittaja ansaitsee hyvästä työstään jälleen tunnustuksen ja toivotuksen: jöudu tööle.

S. HNEN